

Waterschap Brabantse Delta

Bestuursrapportage 2-2026

Colofon

Bestuursrapportage 2-2026 is een uitgave van waterschap Brabantse Delta.
Meer informatie over het waterschap vindt u op www.brabantsedelta.nl

Datum:
1 september 2026

Afbeelding:
Een snoek in zijn natuurlijke leefomgeving als symbool voor een gezond watersysteem.

Inhoudsopgave

Colofon 2
1. Inleiding 4
2. Voortgang programma's 5
2.1 Inleiding 5
2.2 Programma Waterketen 5
2.3 Programma Waterveiligheid en Vaarwegen 5
2.4 Programma Watersystemen 6
2.5 Programma Klimaat en Duurzaamheid 6
2.6 Programma Innovatie en Digitale Transformatie 6
3. Financiën totaal waterschap 7
3.1 Inleiding 7
3.2 Bedrijfsresultaat 7
3.3 Resultaat investeringen 9
4. Paragraaf bedrijfsvoering en ontwikkelingen 10
5. Programmaplannen 16

1. Inleiding

Op basis van de beleids- en verantwoordingscyclus 2026 worden er gedurende het jaar twee bestuursrapportages (buraps) opgesteld. Deze worden door het dagelijks bestuur vastgesteld en ter kennisname aangeboden aan het algemeen bestuur. Hierbij treft u bestuursrapportage 2-2026 aan met peildatum 1 september 2026.

Aanhoudende geopolitieke spanningen werken door in mondiale energie- en grondstoffenmarkten en kunnen leiden tot verstoringen in internationale handels- en toeleveringsketens. Voor deze bestuursrapportage zijn de effecten op het huidige jaar verwerkt op basis van de meest actuele inzichten.

Doel en leeswijzer

Het doel van de bestuursrapportage is om het bestuur op basis van afwijkingen te informeren over de voortgang van de programma's in het lopende jaar. Daarnaast geeft de rapportage een inschatting van het financiële jaarresultaat en de investeringsuitgaven in 2026. Zo ontstaat een integraal beeld van doelen, financiën, projecten en risico's, en de mogelijkheid om waar nodig strategisch bij te sturen.

Als bijlagen bij deze bestuursrapportage zijn opgenomen:
- Bijlage 1 Belastingopbrengsten: een overzicht van de waterschapsbelastingen per taak en categorie
- Bijlage 2 Afwijkingen uitgaven of inkomsten investeringen
- Bijlage 3 Resultaattabellen van de programma's

2. Voortgang programma's

2.1 INLEIDING

Dit hoofdstuk geeft een samenvatting van de voortgang van de programma's. Per programma wordt visueel weergegeven hoe de activiteiten verlopen ten opzichte van de planning uit de begroting. Activiteiten die niet volgens planning verlopen, worden kort toegelicht. De cijfers in de voortgangsbalk geven per kleurcode het aantal activiteiten uit de resultaattabellen weer. Voor een volledig overzicht van de activiteiten en de bijbehorende toelichting wordt verwezen naar de resultaattabellen van de programma's in bijlage 3. De voortgang wordt geduid met de volgende kleurcodes:

	De activiteit is stopgezet
	De activiteit loopt achter op planning
	De activiteit loopt conform planning
	De activiteit loopt voor op planning

2.2 PROGRAMMA WATERKETEN

Voortgang activiteiten programma Waterketen

De begrote activiteiten verlopen grotendeels volgens planning. De planvorming voor de rioolwaterzuiveringsinstallaties Chaam en Dongemond loopt wat achter op de planning. De planvorming voor Dongemond wordt naar verwachting begin 2027 afgerond en die voor Chaam later in het jaar. De impact van de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater is op hoofdlijnen in beeld gebracht. De herbeoordeling van de programmering kost echter meer tijd. De richtlijn stelt strengere lozingsnormen, wat extra investeringen vraagt in aanvullende zuiveringstechnieken voor de verwijdering van nutriënten en microverontreinigingen. De sliblijn biedt kansen voor het terugwinnen van grondstoffen of energie, waarbij we afhankelijk zijn van externe ontwikkelingen en soms keuzes van derden. We dragen actief bij aan drie landelijke ontwikkelingsprojecten in waterketentechnologie, vijf bijdragen waren begroot. Twee projecten zijn voor 2026 stopgezet vanwege prioritering als gevolg van hoge werkdruk. Biodiversiteitsimpulsen combineren we met herontwerptrajecten op onze zuiveringen. Door vertraagde planvorming vertragen ook deze impulsen.

2.3 PROGRAMMA WATERVEILIGHEID EN VAARWEGEN

Voortgang activiteiten programma Waterveiligheid en Vaarwegen

De uitvoering van het programma Waterveiligheid en Vaarwegen ligt grotendeels op schema. De geplande brede operationele oefening met partners rond de inzet van het Volkerak-Zoommeer vindt niet meer in 2026 plaats. De verbetering van kunstwerken in de regionale keringen is vertraagd. Dit wordt veroorzaakt door beperkte beschikbaarheid van technisch personeel, een langere doorlooptijd van voorbereidende onderzoeken en nadere inspecties waaruit blijkt dat de uit te voeren werkzaamheden omvangrijker zijn. Oplevering is voorzien in 2027. Besluitvorming over de vaarwegtrajecten die nog niet aan de vaarwegklassen voldoen schuift ook door naar 2027. De

benodigde metingen worden later in 2026 uitgevraagd vanwege financiële voordelen. Door herprioritering wordt het onderzoek naar de bijdrage van compartimenteringskeringen aan het verminderen van overstromingsrisico's doorgeschoven naar de volgende planperiode. Tot slot vormt de onzekerheid rondom de oplevering van hydraulische randvoorwaarden door het Rijk een risico voor de tijdige beoordeling van de primaire keringen in 2033.

2.4 PROGRAMMA WATERSYSTEMEN

Voortgang activiteiten programma Watersystemen

De activiteiten van het programma Watersystemen liggen grotendeels op koers. De uitvoering van het maatregelenpakket voor de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de overige activiteiten die achterlopen op de begrote planning verlopen conform de aangepaste planning van Burap 1-2026. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de resultaattabel in bijlage 3. Er worden goede resultaten geboekt met de activiteiten op het gebied van voldoende, schoon en gezond water. Tegelijkertijd blijft de haalbaarheid van de KRW-doelen een belangrijk aandachtspunt. De opgave is omvangrijk en vraagt blijvende inzet, samenwerking en monitoring om de gestelde doelen tijdig te realiseren.

2.5 PROGRAMMA KLIMAAT EN DUURZAAMHEID

Voortgang activiteiten programma Klimaat en Duurzaamheid

Twee activiteiten lopen achter op de planning en worden toegelicht in bijlage 3. We borgen duurzaam opdrachtgeverschap in onze inkoop- en aanbestedingsprocessen en zetten in op voortgang van klimaatadaptatie, biodiversiteit en klimaatneutraliteit. In 2026 ligt de nadruk op het opstarten en versterken van gebieds- en regionale trajecten, zoals Mark en Bovenlopen, Powerport Moerdijk en Zundert Floreert, op het doorontwikkelen van het strategisch onderzoeksprogramma Water en Bodem Sturend en op het uitwerken van concrete uitvoeringslijnen, zoals lokale laagten en de grondcarrousel. Parallel voeren we het actieplan biodiversiteit uit, inclusief de aanpak van invasieve exoten en de doorvertaling naar dierenwelzijn. Daarnaast leveren we via regionale gremia en de actualisatie van de routekaart een bijdrage aan de energie- en warmtetransitie en de reductie van broeikasgassen. Het opstellen van de aanbestedingskalender schuift door naar 2027.

2.6 PROGRAMMA INNOVATIE EN DIGITALE TRANSFORMATIE

Voortgang activiteiten programma Innovatie en Digitale Transformatie

Voor het programma Innovatie en Digitale Transformatie verlopen tien van de elf activiteiten uit de resultaattabel volgens planning. Het beoogde volwassenheidsniveau 3 voor datamanagement wordt in 2026 nog niet bereikt. In 2026 wordt verder gewerkt aan kennis, bewustwording en een volwassenheidsmeting, waarna in 2027 vervolgacties worden opgepakt om door te groeien naar niveau 3. De overige activiteiten worden afgerond en geborgd in de reguliere organisatie. Daarmee blijft 2026 het afrondende jaar van het programma. In de jaarrekening 2026 wordt verantwoording afgelegd over de behaalde resultaten.

3. Financiën totaal waterschap

3.1 INLEIDING

Het jaar 2026 staat in het teken van een koersvaste uitvoering van taken en ambities. In deze rapportage zijn dan ook geen nieuwe beleidskeuzes verwerkt. In het licht van de toenemende en complexer wordende opgaven wordt onverminderd gewerkt aan de realisatie van de in de Begroting 2026 opgenomen doelstellingen. De uitvoering verloopt grotendeels conform planning. Tegelijkertijd vraagt een aantal ontwikkelingen nadrukkelijk om aandacht, zoals de haalbaarheid van de KRW-doelen, de droogte, de krapte op de aannemersmarkt in de waterketen, een urgent en bedrijfskritisch knelpunt op het gebied van procesautomatisering en procesinformatisering (PA/PI) en uitstel van de implementatie van het nieuwe financiële en projectensysteem.

3.2 BEDRIJFSRESULTAAT

Deze bestuursrapportage laat voor 2026 een verwacht voordelig bedrijfsresultaat zien van € 299.000 ten opzichte van de Begroting 2026:

Verwacht bedrijfsresultaat 2026	Begroting	Burap 1	Burap 2	Verschil
Resultaat taak Watersystemen	+6.420	+6.682	+6.003	-417
Resultaat taak Zuiveringsbeheer	+2.011	+1.567	+2.129	+118
Bedrijfsresultaat	+8.432	+8.249	+8.133	-299

Tabel: Verwacht bedrijfsresultaat 2026 (bedragen x € 1.000 / + = nadelig, - = voordelig)

In hoofdstuk 5 worden de bruto lasten en opbrengsten per programma weergegeven en worden de financiële verschillen groter dan € 200.000 toegelicht. De belangrijkste verschillen op een aantal algemene posten worden hieronder toegelicht. In bijlage 1 is een specificatie van de belastingopbrengsten te vinden.

Toelichting algemene posten

Procesautomatisering en procesinformatisering (PA/PI)

In deze bestuursrapportage is rekening gehouden met extra middelen voor het oplossen van een urgent en bedrijfskritisch knelpunt op het gebied van procesautomatisering en procesinformatisering (PA/PI). PA/PI is essentieel voor de bediening op afstand van onze assets, zoals zuiveringen, gemalen en stuwen. Onderzoek geeft geen aanleiding om de eerder gemaakte systeemkeuze te heroverwegen. De knelpunten zitten vooral in structurele borging van kennis en capaciteit. Uit analyse is gebleken dat aanvullende inzet nodig is om de kritieke infrastructuur betrouwbaar, beschikbaar en ongestoord te laten functioneren. Daarom zijn er verbeteracties ingezet en wordt personele capaciteit toegevoegd op het gebied van projectleiding, functioneel beheer en technisch beheer. De verwachte extra kosten zijn meegenomen in deze bestuursrapportage. Door de afhankelijkheid van PA/PI loopt een aantal waterketenprojecten enkele maanden vertraging op.

Nieuw financiële en projectensysteem

De organisatie werkt aan de invoering van een nieuw financieel en projectensysteem. Het huidige systeem is verouderd en de ondersteuning loopt af. Daarnaast sluit het onvoldoende aan op de huidige behoeften. Met de nieuwe, samenhangende systemen wordt een stevige basis gelegd voor de toekomst. De livegang staat nu gepland voor 1 januari 2027. Door het eerdere uitstel is extra tijd genomen voor testen en een goede voorbereiding op de livegang. Dat heeft duidelijk een positief resultaat gehad.

Het uitstel heeft wel financiële consequenties voor 2026 (€ 760.000). Dit betreft onder meer verlenging van contracten en licenties, extra cloud- en hostingkosten en aanvullende inzet van externe expertise en inleen van medewerkers om de reguliere werkzaamheden te borgen.

Separate afvalwaterstromen

Vanaf 2026 vallen de separate afvalwaterstromen niet langer onder de wettelijke zuiveringstaak van het waterschap en dus niet meer onder de zuiveringsheffing, maar worden via een privaatrechtelijke overeenkomst afgerekend. Op het moment van opstellen van de Begroting 2026 waren de privaatrechtelijke overeenkomsten met de separate lozers nog niet opgesteld en is ervoor gekozen niet vooruit te lopen op te maken afspraken en de vervuilingseenheden van de separate lozers tegen het berekende zuiveringstarief op te nemen. Inmiddels zijn de contracten opgesteld, deels getekend en deels nog te tekenen. De hieraan gekoppelde verwachte extra opbrengst van in totaal € 700.000 is vanaf Burap 1 verwerkt in de cijfers.

ICT

De kosten zijn € 850.000 hoger vanwege de huidige vervanging van een groot aantal laptops, het vrijspelen van capaciteit voor de doorontwikkeling van het gebruik van kunstmatige intelligentie (AI) en de benodigde inleen vanwege ziekte.

3.3 RESULTAAT INVESTERINGEN

In de oorspronkelijke Begroting 2026 is € 96,9 miljoen aan bruto investeringsuitgaven opgenomen en € 78,8 miljoen aan netto investeringsuitgaven. De verwachte realisatie bedraagt € 87,4 miljoen bruto (90%) en € 69,4 miljoen netto (88%).

Investeringsuitgaven Begroting 2026	Netto Uitgaven	Subsidies/ Bijdragen	Bruto Uitgaven
Programma Waterketen	43,6	0,9	44,5
Programma Watersystemen	17,5	10,7	28,2
Programma Waterveiligheid en Vaarwegen	14,2	6,5	20,7
- Reguliere projecten waterveiligheid	3,5	6,0	9,5
- Bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma	7,9		7,9
- Vaarwegenbeheer	2,3		2,3
- Inhaalslag baggeren vaarwegen	0,5	0,5	1,0
Bedrijfsvoering	3,5		3,5
Totaal investeringsuitgaven	78,8	18,1	96,9

Tabel: Begrote bruto en netto investeringsuitgaven 2026 (bedragen x € 1 miljoen)

Investeringsuitgaven Burap 2-2026	Netto Uitgaven	Subsidies/ Bijdragen	Bruto Uitgaven
Programma Waterketen	37,1	1,3	38,4
Programma Watersystemen	14,5	10,3	24,8
Programma Waterveiligheid en Vaarwegen	14,3	6,4	20,7
- Reguliere projecten waterveiligheid	3,1	6,2	9,3
- Bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma	7,8		7,8
- Vaarwegenbeheer	3,3		3,3
- Inhaalslag baggeren vaarwegen	0,1	0,2	0,3
Bedrijfsvoering	3,5	0,0	3,5
Totaal investeringsuitgaven	69,4	18,0	87,4

Tabel: Verwachte bruto en netto investeringsuitgaven Burap 2-2026 (bedragen x € 1 miljoen)

De verschillen groter dan € 200.000 worden per programma toegelicht in hoofdstuk 5 Programmaplannen.

4. Paragraaf bedrijfsvoering en ontwikkelingen

In deze paragraaf worden de relevante ontwikkelingen voor het waterschap en op het gebied van de bedrijfsvoering beschreven.

Droog jaar

De zomer van 2026 was uitzonderlijk droog: het jaar behoort tot de 5% droogste jaren ooit. Door weinig neerslag, hoge temperaturen en een beperkte aanvoer vanuit de grote rivieren kwamen de waterstanden van het grondwater en in sloten en beken onder druk te staan. Vooral in de vrij afwaterende gebieden, waar nauwelijks water van buitenaf kan worden aangevoerd, ontstonden grote watertekorten.

Al vroeg in het seizoen anticipeerde het waterschap op de droogte door zoveel mogelijk water in het gebied vast te houden, onder meer door stuwen hoger te zetten en later ook vispassages tijdelijk te sluiten. Naarmate de droogte aanhield, werden de maatregelen verder opgeschaald. Vanaf eind april werden in steeds meer gebieden onttrekkingsverboden ingesteld. Vanaf 14 juli gold daarnaast in het hele werkgebied overdag een urenverbod, waarbij geen water uit sloten en beken mocht worden gebruikt. Dat gaf in de uitvoering, onder meer bij het toezichthouden, spanning. Door de combinatie van warmte, weinig stroming en beperkte wateraanvoer nam ook de druk op de waterkwaliteit toe, met groei van blauwalgen tot gevolg.

Begin augustus kwamen de grenzen van het watersysteem in zicht: door de aanhoudende droogte en warmte was er steeds minder water beschikbaar om aan te voeren en verslechterde tegelijkertijd de waterkwaliteit. Om voldoende water van goede kwaliteit in het systeem te houden, werd via de Marksluis extra water ingelaten om de Mark-Vlietboezem door te spoelen. De langdurige droogte had ook gevolgen voor de dijken: op verschillende plaatsen was de grasmat zo droog dat schapen en geiten tijdelijk van de dijken moesten worden gehaald. Na regen in augustus konden maatregelen stapsgewijs worden versoepeld, maar het tekort aan water in de bodem is daarmee nog niet hersteld.

Weerbaarheid

De maatschappelijke en geopolitieke ontwikkelingen en de toenemende afhankelijkheid van het waterschap van vitale infrastructuren en digitalisering onderstrepen het belang van een weerbare organisatie en het bijdragen aan een weerbare samenleving. Het algemeen bestuur heeft eind 2025 de visie Samen Breed Voorbereid vastgesteld. Deze visie wordt momenteel vertaald naar een organisatiebreed ontwikkelprogramma Weerbaarheid, dat op 1 januari 2027 van start zal gaan.

Het ontwikkelprogramma richt zich op het versterken van het vermogen van het waterschap om dreigingen tijdig te signaleren, verstoringen te voorkomen, de eventuele gevolgen ervan te beperken en na verstoringen snel te herstellen. Hierbij is aandacht voor bedrijfscontinuïteit, fysieke en digitale veiligheid, crisisbeheersing, samenwerking met partners, bestuurlijke wendbaarheid en de weerbaarheid van medewerkers. In de eerste fase van de programmaontwikkeling zijn de opgave, ambities en voorlopige programmalijnen uitgewerkt. Daarbij wordt aangesloten bij landelijke ontwikkelingen, waaronder de Cyberbeveiligingswet, de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten en de Nederlandse Digitaliseringsstrategie. Ook zijn de belangrijkste dreigingen, afhankelijkheden en ontwikkelrichtingen voor de organisatie in beeld gebracht.

In de tweede helft van 2026 wordt gewerkt aan de verdere uitwerking van het programma, inclusief doelen, prioriteiten, governance, benodigde capaciteit en een uitvoeringsagenda voor de periode vanaf 2027. Het beoogde resultaat is een integraal en uitvoerbaar programma waarmee de

weerbaarheid van waterschap Brabantse Delta structureel wordt versterkt en de organisatie voorbereid is op toekomstige verstoringen en crises.

Cyberbeveiligingswet

De Cyberbeveiligingswet (Cbw) richt zich op het waarborgen van de digitale veiligheid van vitale organisaties. Waterschappen vallen hier door hun wettelijke taken automatisch onder. Doel is uitval van vitale functies, zoals waterveiligheid, waterbeheer en afvalwaterzuivering, door digitale verstoringen te voorkomen. Dit vraagt om passende beveiligingsmaatregelen en een tijdige meldplicht bij incidenten. Het waterschap bereidt zich voor op aansluiting bij de vernieuwde Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO2) die richting geeft aan de zorgplicht en bestuurlijke verantwoordelijkheden. Dit gebeurt in afstemming met andere waterschappen en het Waterschapshuis.

Nu de wet in werking is getreden, worden de aanvullende maatregelen in de tweede helft van 2026 verder uitgewerkt. Daarbij gaat het onder meer om risicoanalyses, beveiligings- en continuïteitsmaatregelen, meld- en escalatieprocessen en de bestuurlijke borging daarvan. De financiële en organisatorische gevolgen worden verwerkt in de reguliere planning & control-producten. Voor zover de maatregelen de langjarige strategische koers van het waterschap raken, worden zij betrokken bij de uitwerking van het Waterbeheerprogramma.

Wet weerbaarheid kritieke entiteiten

De Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (Wwke) is op 15 augustus 2026 in werking getreden. De wet richt zich vooral op fysieke dreigingen, zoals extreem weer en de uitval van energie, installaties, ICT of personeel. Waterschappen zijn daarbij voor de taken afvalwaterzuivering en het keren en beheren van water aangewezen als kritieke entiteit. Hierdoor zijn wij verplicht risico's voor de continuïteit van deze taken tijdig in beeld te brengen en passende maatregelen te treffen. De wettelijke eisen worden de komende periode vertaald naar beleid, maatregelen en investeringen, waarbij aansluiting wordt gezocht bij de actualisatie van het Waterbeheerprogramma en de langjarige koers voor waterveiligheid, waterbeheer en afvalwaterzuivering.

Begin 2026 is gestart met fase 1 van het project Fysieke Toegangsbeveiliging, gericht op het opstellen van organisatiebreed beleid en het in beeld brengen van verbetermaatregelen op locaties, met specifieke aandacht voor stroomuitval. Parallel wordt risicogestuurd gewerkt aan passende beveiligingsmaatregelen en het vergroten van bewustwording onder medewerkers. De resultaten van fase 1 vormen de basis voor verdere besluitvorming en uitvoering in de volgende planperiode.

Nederlandse Digitaliseringsstrategie

De Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS) vormt het gezamenlijke strategische kader van Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen voor een samenhangende aanpak van digitalisering binnen de publieke sector. De NDS richt zich op een veilige en betrouwbare digitale overheid, verantwoorde inzet van data en algoritmen (waaronder AI), versterking van digitale weerbaarheid en cybersecurity, en verbetering van digitale dienstverlening, samenwerking en vaardigheden. De verdere uitwerking vindt de komende periode plaats, onder meer via landelijke kaders, wet- en regelgeving, uitvoeringsagenda’s en gezamenlijke afspraken.

Voor waterschap Brabantse Delta heeft deze strategie directe gevolgen voor de uitvoering van taken, de informatievoorziening en de inrichting van digitale systemen. In de Kadernota 2027–2031 is een eerste stap gezet om invulling te geven aan de verwachte impact van de NDS. Binnen het Waterschapshuis wordt een nieuwe themagroep digitale autonomie ingericht, zodat waterschappen gezamenlijk en gericht kunnen worden ondersteund. In aansluiting op de in 2025 uitgevoerde verkenning van scenario’s voor digitale autonomie en data-soevereiniteit zijn deze in 2026 verder

geconcretiseerd. Intern is gestart met een inventarisatie van de eigen digitale omgeving gericht op afhankelijkheden en autonomie. De uitkomsten vormen de basis voor de vertaling naar concrete plannen.

Voortgang begrote speerpunten Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH)

De uitvoering van de begrote speerpunten Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH) verloopt grotendeels conform planning. De inzet op zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) en PFAS vindt plaats via deelname aan landelijke trajecten. Ook regionaal lopen er diverse initiatieven binnen de keten en met partners om de toestroom van deze stoffen naar de rioolwaterzuiveringsinstallaties te beperken. Daarnaast is een start gemaakt met de voorbereiding van de herziening van de maatwerkvoorschriften voor rioolwaterzuiveringsinstallaties die lozen op oppervlaktewater van het waterschap.

Binnen het onderdeel watersystemen ligt de actualisatie van vergunningen op schema. De voortgang staat echter onder druk doordat bedrijven niet altijd tijdig de benodigde informatie aanleveren. Hierdoor kan vertraging ontstaan bij het realiseren van de doelstellingen. De extra inzet in het kader van de KRW-impuls, waaronder monitoring per stroomgebied en samenwerking met ketenpartners, verloopt conform planning. Dit geldt ook voor de geplande toezicht- en controleactiviteiten. Hierbij wordt ingezet op alternatieve toezichtsvormen, waaronder zelfevaluaties door bedrijven.

Op het gebied van waterveiligheid wordt het toezicht op keringen voortgezet en de inzet van drones verder ontwikkeld.

Voortgang begrote speerpunten Bestuur & Communicatie

De aanhoudende droogte en het watertekort hebben veel communicatie-inzet gevraagd. Via nieuwsberichten, het zomerblog, sociale media, nieuwsbrieven en interviews in regionale en landelijke media informeerden we over de actuele situatie, maatregelen en onttrekkingsverboden. Daarbij legden we ook uit waarom structurele aanpassingen aan het watersysteem nodig zijn.

Een belangrijke activiteit in onze publiekscommunicatie was de open dag in Dintelsas. Bezoekers konden bij de Manderssluis en Vierlinghsluis van dichtbij zien hoe het waterschap werkt aan waterveiligheid en waterbeheer. Met rondleidingen, demonstraties en activiteiten maakten we dit werk zichtbaar en toegankelijk voor een breed publiek. Met zo'n 750 bezoekers was het een geslaagde dag.

De Bouvigne Waterlezing en de Nederlands-Vlaamse werkconferentie over een weerbaar watersysteem konden vanwege de extreme hitte niet doorgaan. Juist die hitte benadrukte de urgentie van het thema. Samen met sprekers benutten we het moment om de boodschap richting bestuurders en partners in ons gebied en Vlaanderen uit te dragen dat klimaatverandering nú plaatsvindt en dat we over grenzen heen moeten samenwerken aan een weerbaar watersysteem dat beter bestand is tegen extremen. De bijeenkomsten gaan op 19 november alsnog door. Ook vindt binnenkort op Bouvigne een kennismakingsbijeenkomst plaats voor de (nieuwe) wethouders uit ons werkgebied.

Voor het Waterbeheerprogramma 2028–2033 gingen we breed in gesprek met onze omgeving. Inwoners, jongeren, samenwerkingspartners en het algemeen bestuur dachten via filmpjes met vragenlijsten, ‘swipocratie’, de ‘durf & turf-wand’ en gesprekken op scholen mee over belangrijke keuzes en dilemma’s voor het waterbeheer van de toekomst. Binnenkort vinden de fysieke verdiepingsbijeenkomsten met medewerkers, inwoners en stakeholders plaats. De opbrengsten geven inzicht in wat onze omgeving belangrijk vindt en worden meegenomen bij de verdere uitwerking van het programma.

De voorbereidingen voor de waterschapsverkiezingen van maart 2027 zijn in volle gang. We werken nu aan de regionale vertaling van de landelijke verkiezingscampagne. De slogan is “Water. Daar heeft Nederland wel wat mee”.

Speerpunten Organisatie

Organisatieontwikkeling

De verbeteracties uit het organisatieonderzoek 2024 zijn grotendeels uitgevoerd. Vier van de vijf ontwikkelthema's hebben geleid tot concrete verbeteringen en verduidelijkingen binnen de organisatie. Het resterende thema, de integraliteit tussen programma's en processen, wordt in de tweede helft van 2026 verder uitgewerkt en loopt door in 2027. Daarnaast is in 2026 de toekomstverkenning Expeditie Next uitgevoerd. De resultaten bieden inzicht in de ontwikkelingen die de komende jaren op het waterschap afkomen en worden gebruikt als input voor de verdere ontwikkeling van de organisatie. In 2027 wordt bepaald welke vervolgstappen nodig zijn om ook in de toekomst wendbaar en toekomstbestendig te blijven.

Medewerkersonderzoek

In mei is het medewerkersonderzoek uitgevoerd, gericht op het bevorderen van goed werkgeverschap, werkgeluk en resultaatgericht werken. Momenteel worden de uitkomsten geanalyseerd op team-, proces- en organisatieniveau en vertaald naar verbeteracties, met als doel vitale en tevreden medewerkers in een prettige werkomgeving. Zorgvuldige en zichtbare opvolging van de resultaten is daarbij essentieel. Een vergelijking met andere waterschappen is momenteel niet mogelijk, omdat eerder is besloten geen branchebreed onderzoek uit te voeren. Vanaf 2027 worden de mogelijkheden hiervoor opnieuw verkend.

Veiligheid en gezondheid

De actualisatie van de Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E) verloopt volgens planning. De beleids-RI&E is afgerond en voor de belangrijkste aandachtsgebieden zijn maatregelen vastgesteld. De verdere uitwerking van de RI&E's voor operationele werkzaamheden en locaties loopt door in 2027. Om het veiligheidsbewustzijn verder te versterken wordt gewerkt aan de implementatie van de Safety Culture Ladder. Dit traject loopt door in 2027. Ook wordt gewerkt aan het verder versterken van de ATEX[1]-organisatie. Daarbij ligt de nadruk op het vergroten van kennis en expertise, het verduidelijken van verantwoordelijkheden en het borgen van naleving van wet- en regelgeving. De verdiepende risicoanalyse voor de ATEX-locaties is in uitvoering. Daarnaast wordt in het vierde kwartaal van 2026 het Risicogericht Preventief Medisch Onderzoek uitgevoerd. De resultaten bieden inzicht in de gezondheid en duurzame inzetbaarheid van medewerkers en worden betrokken bij de verdere ontwikkeling van het arbobeleid, het duurzame inzetbaarheidsbeleid en de risico-inventarisatie en -evaluatie.

Financiering

In 2026 is tot op heden één langlopende lening aangetrokken. Rekening houdend met de renteverwachting in deze onzekere tijden, de financieringsbehoefte, de huidige leningenportefeuille en de vervalkalender is gekozen voor een lineaire lening van € 20 miljoen met een looptijd van 10 jaar. De lening is op 1 april 2026 aangetrokken tegen een rente van 3,077%.

---

[1] *ATEX staat voor "ATmosphères EXplosibles" en verwijst naar twee Europese richtlijnen die explosieveiligheid regelen op plaatsen waar een kans bestaat op gas-, damp- of stofexplosies. De ATEX-richtlijnen zijn verplicht binnen de hele EU en zijn bedoeld om zowel werknemers als apparatuur te beschermen in omgevingen met potentieel explosiegevaar.*

In 2026 zal het waterschap naar verwachting nog meer leningen aantrekken. Hierbij wordt aangesloten op de verwachte uitgavenspreiding en wordt het renterisico in de huidige onzekere en volatiele rentemarkt beperkt. De internationale geopolitieke situatie is momenteel uiterst onzeker. Aanhoudende conflicten werken door in mondiale energie- en grondstoffenmarkten en de financiële markten. De financieringsbehoefte wordt in 2026, naast langlopende leningen, deels ingevuld via roodstand op de rekening courant. In het eerste halfjaar van 2026 is het waterschap ruimschoots binnen de wettelijk vastgestelde kasgeldlimiet, renterisiconorm en drempelbedrag voor schatkistbankieren gebleven. De verwachting is dat dit gedurende het gehele jaar zo blijft.

Risico's

Proces risicomanagement

Risicomanagement is een continu proces van identificeren, analyseren, beoordelen en evalueren van risico's. Op basis hiervan worden beheersmaatregelen vastgesteld, uitgevoerd en gemonitord. Bedrijfswaarden vormen de basis voor de risicobeoordeling en de prioritering van maatregelen. Daarbij richten we ons op maatregelen die de kans van optreden verkleinen en/of de gevolgen beperken.

Naast de verplichtingen uit de Waterschapswet inzake het identificeren en classificeren van risico's met mogelijke financiële gevolgen, brengen we ook jaarlijks de belangrijkste risico's met bredere gevolgen voor de organisatie in beeld. De tabel op de volgende pagina geeft een overzicht van de belangrijkste risico's die van invloed kunnen zijn op het realiseren van de programmadoelen. Met daarbij de oorzaken en/of mogelijke gevolgen en voorbeelden van beheersmaatregelen die genomen worden om de risico's te verminderen. De weergegeven maatregelen zijn zeker niet uitputtend.

Vertraging van projecten
Doelen, kosten en betrouwbaarheid van installaties kunnen onder druk komen door vertraging vanwege weersextremen, schaarste, regelgeving, netcongestie en knelpunten procesautomatisering
Projecten worden beter geprioriteerd, grote projecten worden opgedeeld en tussen projecten wordt de afstemming verbeterd
Onvoldoende weerbaarheid
Klimaatverandering, cyberaanvallen, stroomuitval en internationale spanningen kunnen realisatie van onze doelen verstoren
We werken samen met overheden en inwoners aan een crisisaanpak om onze kernopgaven ook bij verstoringen zo goed mogelijk uit te voeren en versterken de digitale en fysieke veiligheid
Onvoldoende informatieveiligheid en cybercriminaliteit
We zijn steeds afhankelijker van digitale systemen en cyberdreigingen nemen toe
We voeren de nieuwe Cyberbeveiligingswet en Wet weerbaarheid kritieke entiteiten in. We versterken de digitale weerbaarheid en autonomie in lijn met de Nederlandse Digitaliseringsstrategie
Klimaatverandering
Extreem weer en zeespiegelstijging hebben steeds meer invloed op ons gebied
We werken aan maatregelen die ons gebied beter bestand maken tegen extreem weer. We geven water meer ruimte, houden meer water vast en via strategisch crisismanagement bereiden we ons beter voor
KRW-maatregelen niet op tijd uitgevoerd
Er is een kans dat doelen voor waterkwaliteit niet op tijd worden gehaald
We versnellen de uitvoering van inrichtingsmaatregelen via de KRW-impuls 2025-2027, met de focus op planvorming en uitlegbaarheid, zodat nog uit te voeren maatregelen zo veel mogelijk zijn opgestart of doorlopen in de volgende planperiode
Onvoldoende robuust watersysteem
Het watersysteem kan de gevolgen van klimaatverandering nog niet goed opvangen
We werken toe naar een robuuste omgeving, nemen maatregelen om water op te vangen en langer beschikbaar te houden bij extreme droogte. Samen met overheden/partners willen we water en bodem leidend maken bij gebiedsinrichting
Uitval van kunstwerken en installaties
Assets worden ouder of raken overbelast. Daardoor kunnen installaties falen.
Vanaf dit jaar brengen we de staat van onze assets in beeld met met de doorontwikkeling van assetmanagement. De eerste inzichten helpen ons betere keuzes te maken en tijdig te onderhouden of vervangen wat nodig is.
Netcongestie en stroomuitval
Bij stroomuitval kunnen zuiverings-installaties, poldergemalen en IT-systemen uitvallen en processen stil komen te liggen
We sturen met netbeheerders strategisch op de energievoorziening, vragen aansluitingen eerder aan, brengen knelpunten in beeld en investeren in besparing, opslag, opwek en noodvoorzieningen
Onvoldoende veiligheid en gezondheid
Onvoldoende aandacht voor veiligheid en werkdruk kan leiden tot ongevallen, verzuim en mindere inzetbaarheid
We brengen veiligheids- en gezondheidsrisico's beter in beeld en nemen maatregelen voor veilig werken. Er is extra aandacht voor veiligheidscultuur, medewerkerstevredenheid en werkdruk
Kloof tussen benodigde en aanwezige kennis en vaardigheden
Om toekomstige uitdagingen aan te kunnen, hebben we de juiste mensen, kennis en organisatie nodig
We verkleinen de kloof door strategische personeelsplanning, team- en competentieontwikkeling en trainingen. Aandacht voor inclusie en vitaliteit wordt ingezet om weerbaarder en wendbaarder te worden
Opgaven zijn onvoldoende betaalbaar of uitvoerbaar
Toenemede opgaven en externe dreigingen zetten de betaalbaarheid en uitvoerbaarheid van opgaven onder druk
We richten ons op duurzaam financieel beleid, scherpe prioritering, innovaties, efficiënter energiegebruik, ketensamenwerking en slimme marktbenadering

5. Programmaplannen Burap 2-2026

5.1 INLEIDING

De programmaplannen beschrijven op hoofdlijnen de uitvoering voor de komende jaren. Ze zijn integraal opgesteld en sluiten aan op de doelen uit het Waterbeheerprogramma 2022–2027 en de ambities uit het coalitieakkoord 2023–2027 ‘Water verbindt ons’. De plannen bieden het bestuur inzicht in de voortgang van de doelrealisatie en ondersteunen de sturing op hoofdlijnen. De programmaplannen worden de komende jaren verder uitgewerkt en doorontwikkeld.

Waterprogramma’s en ontwikkelopgaven

De programma’s zijn onderverdeeld in drie waterprogramma’s (Watersystemen, Waterveiligheid & Vaarwegen en Waterketen) en twee ontwikkelopgaven (Innovatie & Digitale Transformatie en Klimaat & Duurzaamheid). Voor de ontwikkelopgaven zijn de kosten niet afzonderlijk in beeld gebracht. De activiteiten in deze programma’s dragen altijd bij aan de drie waterprogramma’s. De kosten maken daarom integraal onderdeel uit van de waterprogramma’s. Een uitzondering hierop zijn de investeringen voor bedrijfsvoering. Deze zijn gezien het geringe bedrag niet verder uitgesplitst naar de ontwikkelopgaven en zijn opgenomen in het programma Innovatie en Digitale Transformatie.

Hoe ziet de opbouw van een programmaplan eruit?

De programmaplannen hebben dezelfde opbouw. Op het eerste blad wordt het doel van het programma toegelicht en is aangegeven aan welke duurzame ontwikkeldoelen het programma bijdraagt. Verder worden de belangrijkste indicatoren voor het programma weergegeven en kort toegelicht. Tot slot is een tabel opgenomen met de kosten (bruto lasten, baten en investeringen) en worden afwijkingen groter dan € 200.000 kort toegelicht.

Afbeelding: De 17 duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Het volgende blad geeft een overzicht van de belangrijkste thema’s binnen het programma. Per thema wordt ingegaan op het beoogde doel, de activiteiten op hoofdlijnen en de mate waarin we op koers liggen. In bijlage 5 van deze bestuursrapportage zijn de tabellen opgenomen met de concrete resultaten waarop het waterschap stuurt om haar doelen te bereiken. Per resultaat is aangegeven wat het einddoel is, in welk jaar dit gerealiseerd moet zijn en wat er in 2026 wordt gedaan om het einddoel te behalen. Tot slot is voor de waterprogramma’s het type verplichting opgenomen, conform de uitgangspunten uit het Waterbeheerprogramma:

Type verplichting	Toelichting
Eigen wens	Vanuit het eigen Waterbeheerprogramma / bestuurlijke besluitvorming
Resultaat	Concrete doelen/resultaten vanuit Rijks- of Provinciale wet- of regelgeving (zoals de KRW-normen)
Inspanning	Vanuit bestuurlijke afspraken met partners
Wettelijke verplichting	Vanuit wetgeving / juridische verplichting

Tabel: Legenda type verplichtingen resultaattabellen programma's

5.2 PROGRAMMA WATERKETEN

Afbeelding: Overzichtskaart werkgebied Brabantse Delta met alle rioolwaterzuiveringsinstallaties

Doel

De waterketen flexibeler, duurzamer en toekomstgericht maken en hierbij blijvend zorgen voor een goede waterkwaliteit. We voeren de kerntaken efficiënter uit, werken intensiever in- en extern samen, zijn meer omgevingsgericht, halen meer waarde uit data en stellen het bestuur beter in staat op hoofdlijnen te sturen.

Afbeelding: De duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van het programma Waterketen

Belangrijkste indicatoren

Einddoel	KPI eind 2026 Begroting	KPI eind 2026 Burap 2	Toelichting
Transitie naar een duurzame waterketen			
De impact van de veranderde systematiek van vergunningverlening per RWZI is eind 2026 in beeld	100%	100%	Met de vergunningverleners is actief contact over de nieuwe eisen t.b.v. KRW en ERSA
De planvorming voor de RWZI's Dongemond, Rijen en Halsteren is afgerond. Chaam wordt opgestart conform het Tactisch Plan Waterketen, inclusief de gevolgen voor de KRW. De consequenties van de ERSA voor Bath en Nieuwveer worden in beeld gebracht.	100%	75%	De planvorming voor RWZI Dongemond wordt voor de waterlijn begin 2027 afgerond, deze vertraging is mede het gevolg van de onderzoeken naar de mogelijke samenvoeging met RWZI Waspik, de sliblijn volgt later. De planvorming voor RWZI Rijen wordt begin 2027 afgerond.
Transport en zuiveren afvalwater			
We blijven aandacht vragen voor het ontmengen en/of afkoppelen, besparen en hergebruiken in Midden- en West-Brabant.	n.v.t.	n.v.t.	Gemeenten Halderberge en Moerdijk zijn ondersteund met (verdere) afkoppeling van hemelwater.
Invulling geven aan het actieplan biodiversiteit: eind 2026 zijn alle maatregelen geprogrammeerd en vertaald naar uitvoeringsprojecten.	100 %	100%	Kansrijke RWZI's en rioolgemalen zijn geselecteerd en de materialen zijn aangeschaft. Uitvoering is opgenomen in lopende projecten bij deze kansrijke locaties.
Klimaat en duurzaamheid			
De concrete doorvertaling van de indicatoren vindt plaats in resultatentabellen waarover op hoofdlijnen zal worden gerapporteerd in de bestuursrapportages in 2026	Zie resultaattabel	Zie resultaattabel	Emissies van methaan en lachgas worden bij diverse RWZI's gemeten om vervolgens tot concrete maatregelen te komen voor het reduceren van deze emissies.

Tabel: Belangrijkste indicatoren programma Waterketen

Wat kost het?

Programma Waterketen	Burap 2-2026	Burap 1-2026	Begroting 2026
Lasten en baten exploitatie			
Bruto lasten	105,08	105,75	105,31
Baten	2,68	2,69	2,41
Netto lasten	102,40	103,05	102,90
Investeringsuitgaven			
Bruto investeringen	38,40	38,00	44,50
Subsidies/bijdragen	1,30	1,40	0,90
Netto investeringen	37,10	36,60	43,60

Tabel: Financiën programma Waterketen (alle bedragen x € 1 miljoen)

Toelichting lasten en baten

Per saldo is er voor het programma Waterketen een voordeel op de bruto lasten van € 224.000 ten opzichte van de begroting:

- Er is sprake van een voordeel op de kapitaallasten van € 1,1 miljoen. Het rentevoordeel voor het programma Waterketen bedraagt € 0,4 miljoen doordat het waterschap in 2025 en 2026 op een later moment en voor een lager bedrag langlopende leningen heeft aangetrokken. Daarnaast ontstaat er een voordeel op de afschrijvingen doordat de sloopkosten van AWP 2.0-deelproject Persstation Hoeven volledig in 2025 zijn genomen (voor een toelichting zie de Jaarstukken 2025) en doordat enkele projecten zijn doorgeschoven in de tijd of lagere uitgaven hebben dan voorzien.
- De kosten voor elektriciteit zijn per saldo € 0,47 miljoen lager, met name vanwege de aanhoudende droogte.

Tegenover de genoemde voordelen staan hogere kosten, vanwege:

- Een hogere bijdrage SNB (€ 600.000) vanwege kostenstijgingen als gevolg van de geopolitieke situatie in het Midden-Oosten en de toegenomen aangroeiproblematiek in de slibverwerkingsinstallatie.
- De hogere kosten voor Facilitair & ICT (€ 560.000) als gevolg van uitstel van de implementatie van het nieuwe financieel systeem en voor ICT ontwikkelingen in het algemeen (beide toegelicht in paragraaf 3.2: 35% betreft het programma Waterketen).
- De benodigde impuls PA/PI en de inleen van een interim-manager.

De baten geven een voordeel van € 273.000. De verwachte opbrengsten zijn hoger dan begroot, met name door een ontvangen subsidie uit de DAW-impulsregeling (Deltaplan Agrarisch Waterbeheer), gericht op het versnellen van watermaatregelen in het agrarisch gebied en het verminderen van diffuse emissies. Deze maatregelen dragen zowel bij aan de verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit als aan een lagere belasting van de afvalwaterzuivering. Daarom wordt de subsidie voor 50% toegerekend aan Waterketen en voor 50% aan Watersystemen (via het beheerproduct ‘Stimulering derden aanpak diffuse emissies’).

Toelichting investeringsuitgaven

De projectenportfolio van Waterketen loopt vertraging op door complexe vergunningstrajecten, beperkte capaciteit bij aannemers, personeelskrapte en technische knelpunten. Vanwege het oplossen van een knelpunt op het gebied van procesautomatisering en procesinformatisering is er een tijdelijke stop op projecten bij rioolgemalen geweest. De vertraging bedraagt circa zes maanden. Hierdoor neemt de doorlooptijd van projecten toe, stijgen de uitvoeringskosten en blijven de objecten langer in gebruik dan gepland en neemt de kwetsbaarheid toe.

Daarnaast vragen ook nieuwe eisen aan het ontwerp van rioolwaterzuiveringsinstallaties meer voorbereidingstijd. Met ingang van 2027 wordt de formatie uitgebreid om de voorbereiding en realisatie van de vernieuwing van een aantal rioolwaterzuiveringsinstallaties voortvarend op te pakken.

Ten opzichte van de begroting nemen de bijdragen toe doordat in 2026 het merendeel van de werkzaamheden plaatsvindt binnen het deelproject ‘PHA2USE transitiefase’ (biologisch afbreekbare plastics), onderdeel van het project ‘Innovatieinitiatieven Waterketen’. Tegenover deze uitgaven staan bijdragen van partners.

Thema’s

Transport en zuiveren afvalwater

Het programma waterketen is verantwoordelijk voor het transporteren en zuiveren van stedelijk afvalwater. Dit is een wettelijke en maatschappelijke taak. We voldoen aan eisen en afspraken die de wetgever, partners en wijzelf vragen. Installaties en processen worden aangepast om toe te werken naar de transitie van de waterketen. In de uitvoering worden niet alleen wettelijke taken - die steeds belangrijker worden – afgewogen, ook energie-, klimaat- en circulariteitsdoelen krijgen steeds meer urgentie in investeringsafwegingen.

Transitie naar een duurzame en innovatieve waterketen

Er wordt gewerkt aan een toekomstbestendige, duurzame en innovatieve waterketen die optimaal waarde toevoegt aan de samenleving, omgeving en toekomstige generaties. De huidige wijze van zuiveren van afvalwater is op termijn niet meer toekomstbestendig. Bij de transitie ligt de focus niet alleen op de huidige watertaken, maar ook op een circulaire waterketen. In 2026 zien we dit vooral terug in initiatieven in de energietransitie, de vertaling van de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater (ERSA) en pilots om te komen tot afkoppelen van regenwater en de mogelijkheid tot hergebruik van effluent, in samenwerking met partners. In 2026 worden, conform het Tactisch Plan Waterketen, toekomstbestendige plannen voor de RWZI’s Halsteren (in combinatie met Nieuw-Vossemeer), Dongemond (opstart en eventuele samenvoeging met RWZI Waspik) en Rijen (aangemerkt dat de planvorming is opgestart) aan het bestuur voorgelegd. Daarnaast worden de plannen voor de RWZI Chaam opgestart en wordt gestart met het geven van invulling aan de duurzame energieopgave voor de RWZI’s conform de nieuwe ERSA-wetgeving.

Bij de voorstellen is het uitgangspunt van afvalbenadering naar grondstofbenadering, zoals hergebruik van effluent. Ook de overgang van hoogwaardige productkostenbenadering naar de waardebenadering is een belangrijk uitgangspunt:

- Waarde in de vermindering van broeikasgassen, klimaatneutraal of -positief worden, oppervlaktewaterkwaliteit en voldoende water.
- Naast de eisen die aan de waterketen gesteld worden, zoeken we kansen om extra waarde toe te voegen, bijvoorbeeld in relatie tot de KRW-opgave.

Daarnaast dragen we via onze verbonden partijen, zoals Slibverwerking Noord-Brabant (SNB) ook steeds meer bij aan een duurzame waterketen. Samenwerking met andere waterschappen en kennisinstituten aan innovaties gaan onverminderd door. Concreet spelen in 2026 onder andere de doorontwikkeling van Pha2Use, Vivimag (Phos4EU), de implementatie van het Verdygo-concept, de pilot met toepassing van actief korrelslib en innovaties via het Research & Development lab (R&D lab).

We werken toe naar een klimaatneutrale waterketen in 2035. Vanuit het programma Klimaat en Duurzaamheid zijn initiatieven overgedragen naar de waterprogramma's. Voor dit programma wordt gestart met de uitvoering van het drinkwaterbesparingsplan en grondstofterugwinning uit afvalwater. Voor de reductie van onder andere lachgas en methaan starten de voorbereidingen. Daarnaast worden de activiteiten uit het actieplan biodiversiteit geprogrammeerd.

5.3 PROGRAMMA WATERVEILIGHEID EN VAARWEGEN

Afbeelding: Overzicht keringen en kunstwerken in beheer

Doel

We werken aan een toekomstbestendig watersysteem met robuuste waterveiligheid, betrouwbare vaarwegen, effectief muskusrattenbeheer en grotere weerbaarheid. We versterken de bescherming van mens, natuur en infrastructuur en vergroten de veerkracht tegen klimaatverandering.

Afbeelding: Bijdrage duurzame ontwikkelingsdoelstellingen programma Waterveiligheid en Vaarwegen

Belangrijkste indicatoren

Einddoel	KPI eind 2026 Begroting	KPI eind 2026 Burap 2	Toelichting
Waterveiligheid			
Primaire keringen voldoen aan de norm voor 2050	64%	64%	Loopt volgens planning.
Regionale keringen voldoen aan de norm voor 2030	91%	91%	Loopt volgens planning.
Vaarwegen			
In 2027 voldoen de vaarwegen aan de geldende richtlijnen	100%	100%	Loopt volgens planning.
Muskus- en beverrattenbeheer			
In 2035 zijn de muskusratten teruggedrongen tot aan de landsgrens	10% minder vangsten	10% minder vangsten	Loopt volgens planning.
Strategisch crisismanagement			
In 2026 is de visie “Samen Breed Voorbereid” geïntegreerd in het deelprogramma Strategisch Crisismanagement	100%	100%	Loopt volgens planning.

Tabel: Belangrijkste indicatoren programma Waterveiligheid en Vaarwegen

Wat kost het?

Programma Waterveiligheid & Vaarwegen	Burap 2-2026	Burap 1-2026	Begroting 2026
Lasten en baten exploitatie			
Bruto lasten	39,23	39,56	39,51
Baten	2,42	2,39	2,38
Netto lasten	36,80	37,16	37,13
Investeringsuitgaven			
Bruto investeringen	20,70	20,50	20,70
Subsidies/bijdragen	6,40	6,50	6,50
Netto investeringen	14,30	14,00	14,20

Tabel: Financiën programma Waterveiligheid & Vaarwegen (alle bedragen x € 1 miljoen)

Toelichting lasten en baten

Er is een voordeel op de bruto lasten van € 281.000 doordat een deel van het budget voor het op orde brengen van de legger waterkeringen doorschuift naar 2027 (en is meegenomen in de Begroting 2027).

Toelichting investeringsuitgaven

Er zijn geen afwijkingen groter dan € 200.000 ten opzichte van de Begroting 2026.

Thema's

Verminderen van overstromingsrisico's

Waterveiligheid

In 2050 moeten alle primaire waterkeringen in Nederland aan de norm voldoen. Dit gebeurt binnen het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). In 2026 verlopen de vijf dijkversterkingsprojecten van Brabantse Delta volgens planning. In 2030 moeten alle regionale waterkeringen in Noord-Brabant aan de norm voldoen. Het gaat om drie projecten die in voorbereiding zijn. In 2026 verlopen deze verbeterprojecten volgens planning. We constateren wel dat de geraamde uitvoeringskosten hoger zijn dan eerder ingeschat. Dit is onderwerp van onderzoek en als het concreet wordt, komen we hierop terug.

Naast het verbeteren van de waterkeringen in projecten, worden ook maatregelen in de beheerorganisatie doorgevoerd om de risico's te beheersen en ambities te realiseren. In 2026 wordt het bestuurlijke voornemen om het grondbeleid voor regionale keringen mogelijk aan te passen verder uitgewerkt. Dit betekent dat de mogelijkheid tot aankoop van regionale keringen zal ontstaan. Dit is in het eerste kwartaal beeldvormend in de commissie besproken en zal worden vertaald in het in 2026 vast te stellen grondbeleid. De criteria voor de aankoopstrategie worden in 2027 uitgewerkt en door het dagelijks bestuur vastgesteld.

Daarnaast is de periodieke toetsing van de regionale keringen weer gestart. De nieuwste overstromingsscenario's worden bij ontwikkelingen in de ruimtelijke ordening doorlopend en proactief meegenomen.

Waterschap Brabantse Delta is in verschillende landelijke gremia actief en er wordt op verschillende tafels een bijdrage geleverd aan de (landelijke) waterveiligheidsdoelen. Daarnaast positioneren we ons waterschap en onze projecten bij relevante gebiedspartners.

Afbeeldingen: Dijkversterkingsproject Standhazensedijk

Muskus- en beverrattenbeheer
Er wordt in 2026 verder ingezet op het terugdringen van muskusratten tot aan de landsgrens.

Strategisch crisismanagement
In 2025 is de visie “Samen Breed Voorbereid” opgesteld. Hierin is de ambitie opgenomen om de weerbaarheid van het waterschap en zijn omgeving te vergroten tegen huidige en toekomstige crises door middel van continue voorbereiding, samenwerking en brede inzet van crisismanagementinstrumenten. Een van de instrumenten daarvoor is Strategisch Crisismanagement. In 2026 wordt de visie vertaald naar concrete en meetbare activiteiten. Een van de belangrijkste stappen is het vergroten van bewustwording en bewustzijn. Dit maakt integraal onderdeel uit van de communicatiestrategie van Brabantse Delta op het gebied van waterbewustzijn en de Rijkscampagne “Denk Vooruit”. Daarnaast leggen we in 2026 extra nadruk op stroomuitval en de bescherming van fysieke locaties. Dit is een belangrijke voorbereiding op het ontwikkelprogramma weerbaarheid dat in 2027 start. Hiermee sluiten we aan bij de uitgangspunten van de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (Wwke), die vraagt dat vitale organisaties hun continuïteit beter borgen en passende maatregelen nemen.

Vlot en veilig vervoer over water
In 2026 voldoen de belangrijkste vaarwegen in West-Brabant aan de geldende afmetingen. Later dit jaar start het waterschap met de uitvraag voor nieuwe metingen. Deze metingen geven aanvullend inzicht in de ontwikkeling van de baggeropgave en vormen een belangrijke basis voor het bepalen van de verdere aanpak van het resterende baggerwerk rondom de trajecten die nog niet voldoen. Daarnaast wordt er met de provincie verder gekeken naar de financiële haalbaarheid van alle opgaven op de vaarwegen.

In 2026 zal het waterschap deelnemen aan het opstellen van de handreiking vaarwegen in West-Brabant onder regie van de provincie Noord-Brabant. Deze handreiking wordt in 2026 aan het algemeen bestuur gepresenteerd.

In 2024 heeft waterschap Brabantse Delta het Operationeel Nautisch Beleid vastgesteld waarin kaders zijn opgenomen waarbinnen activiteiten op de vaarweg worden beoordeeld. In 2026 zal hierop een concretisering plaatsvinden, zodat nog doelmatiger beheertaken kunnen worden uitgevoerd, met name vergunningverlening en handhaving.

Afbeeldingen: Baggerwerkzaamheden schuifboot Maasdijk Raamsdonkveer

Duurzaamheid en innovatie

In 2026 worden de duurzaamheids- en circulariteitsambities verder geïmplementeerd bij werkzaamheden aan waterkeringen en vaarwegen. Zo wordt op natuurlijke momenten verkend of het mogelijk en wenselijk is om het ecologisch beheer van de waterkeringen verder uit te breiden. Daarnaast zullen zoveel mogelijk duurzame materialen worden gebruikt bij vervangingsopgaven, en kunnen reststromen mogelijk een andere toepassing krijgen. Hierbij kan worden gedacht aan het hergebruiken van beschoeiingen of damwanden. Verder is er bij de dijkversterking Moerdijk-Drimmelen ook een samenwerking met de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW). Hier wordt gewerkt in een aanpak waarin natuur, waterveiligheid en ruimtelijke kwaliteit samenkomen (“Nature-based Solutions”) .

Het programma Waterveiligheid en Vaarwegen blijft innovatieve mogelijkheden verkennen om projecten en beheermaatregelen doelmatiger plaats te laten vinden. Zo is het waterschap penvoerder voor het Onderzoek Erodeerbaarheid Klei (OEK) in het kader van HWBP-Kennis en Innovatie, waarin een methode wordt ontwikkeld om de eigenschappen van klei in dijken beter in beeld te krijgen. Daarnaast blijft het waterschap mogelijkheden verkennen rondom de inzet van drones (bijvoorbeeld dijkinspectie, handhaving). Verder blijft het waterschap betrokken bij ontwikkelingen als eDNA monitoring (muskusratten) en is actief bezig met vang- en beheermethode waarbij rekening wordt gehouden met dierenwelzijn.

Afbeeldingen: Werkzaamheden Onderzoek Erodeerbaarheid Klei

5.4 PROGRAMMA WATERSYSTEMEN

Afbeelding: Overzicht watergangen, ecologische verbindingszones en objecten in beheer

Doel

Het waterschap werkt samen met medeoverheden, (agrarische) ondernemers, natuurorganisaties en andere partners aan een goed functionerend watersysteem en aan een sterk en toekomstbestendig waterlandschap met het vizier op 2050. Aansluiting bij de principes van Water en Bodem (meer) Sturend staat daarbij centraal, waarbij schoon en voldoende water beschikbaar blijft. Dit is van groot belang voor planten, dieren én voor een gezonde en prettige leefomgeving voor mensen. Tegelijkertijd wordt rekening gehouden met klimaatverandering en de steeds extremere periodes van droogte en regen.

Afbeelding: Bijdrage duurzame ontwikkelingsdoelstellingen programma Watersystemen

Belangrijkste indicatoren

Activiteit	KPI eind 2026 Begroting	KPI eind 2026 Burap 2	Toelichting
Gezond water			
KRW-maatregelrealisatie	70%	64%	De KPI bestaat uit de mate van realisatie (%) van de onderdelen beek en kreekherstel, ecologische verbindingszones, onderzoeken/pilots, bouwen met natuurmaatregelen, vispassages, stimuleringsmaatregelen zoals akkerrandenbeheer en uitvoering van aangepast ecologisch onderhoud. Extra impuls op grondverwerving en planvorming zal naar verwachting dit jaar nog niet resulteren in de realisatiegraad uit de begroting 2026.
Water in balans			
Mate van realisatie droogtemaatregelen	65%	65%	De uitvoering van de droogtemaatregelen ligt op koers, maar de voortgang bestaat vooral uit lopende acties. Van de acties uit de Droogteagenda die Brabantse Delta in 2026 kan oppakken, is een deel afgerond en loopt het grootste deel door richting eind 2026. De inzet richt zich op het vergroten van de sponswerking van bodem en watersysteem, het voorbereiden van nieuw beregeningsbeleid, het werken met Bedrijfsbodemwaterplannen en het uitwerken van beleid voor actieve grondwateraanvulling met gezuiverd afvalwater. Daarmee wordt verder gebouwd aan een betere balans tussen grondwateraanvulling en grondwatergebruik.
Voldoen aan marges peilbesluiten	85%	80%	In peilbesluiten staat welk waterpeil het waterschap hanteert, met een kleine marge omhoog of omlaag. Deze KPI laat zien hoeveel procent van de tijd het waterschap erin slaagt het waterpeil binnen die marges te houden, onder normale omstandigheden. Omdat we uit een zeer droog jaar komen en nog steeds in een zeer droge situatie zitten, sturen we aan de bovenkant van de beheersmarge. Hierdoor zitten we in een deel van onze gebieden buiten de marges van de peilbesluiten. Dit is een gewenste afwijking. De verwachting is dat over het gehele jaar 80% haalbaar is.

Activiteit	KPI eind 2026 Begroting	KPI eind 2026 Burap 2	Toelichting
Zoetwaterbeschikbaarheid in de Zuidwestelijke Delta (poldergebieden)	40%	40%	In 2026 start de uitvoering van Water tussen Wal en Schelde en de voorbereiding van Optimalisatie zoetwatersituatie PAN-polders (Prins Hendrik-, Auvergne- en Nieuw-Vossemeerpolder). Deze KPI geeft de voortgang weer van maatregelen waarvoor een rijksbijdrage uit het Deltafonds is toegekend of aangevraagd, afgezet tegen de toegezegde rijksbijdrage in het Deltaplan Zoetwater. De SPUK (specifieke uitkering)-aanvraag voor het project Water tussen Wal en Schelde is op 31 juli 2026 ingediend. Voor de PAN-polders zijn nadere uitwerkingen van de maatregelen en kostenramingen noodzakelijk om voor 31-12-2026 de SPUK-aanvraag in te kunnen dienen. In juni is een aanvraag ingediend voor het automatiseren van 10 inlaten (project Slim Regionaal Waterbeheer).
Klimaatbestendige regio			
Vertaling van het handelingsperspectief “Water en Bodem Sturend” naar concrete eerste maatregelen en een strategie/-programma voor het volgende Waterbeheerprogramma (2028–2033)	50%	50%	In 2026 vindt een doorvertaling van het handelingsperspectief plaats naar een te hanteren strategie/programma. Zo is er een uitwerking op hoofdlijnen gemaakt hoe om te gaan met lokale laagtes. Op basis hiervan is in 2026 verder verdiept en overleg gevoerd met de provincie met het oog op de noodzakelijke provinciale kaders. In april heeft het DB ingestemd met een pilot voor een grondcarrousel in Zundert met als doel op vrijwillige basis gronden te ruilen vanwege ‘Water en Bodem Sturend’. Voor het poldergebied kennen we deze nadere uitwerking als Polder 2.0. Een eerste stap hierin is het bestuurlijk laten vaststellen door zogenaamde principes en bouwstenen. Deze vormen voor het waterschap de basis voor zijn eigen rol en handelen als waterbeheerder en voor de gesprekken in en met de regio over de toekomst van het poldergebied van West-Brabant.

Tabel: Belangrijkste indicatoren programma Watersystemen

Wat kost het?

Programma Watersystemen	Burap 2-2026	Burap 1-2026	Begroting 2026
Lasten en baten exploitatie			
Bruto lasten	79,04	79,62	78,58
Baten	4,72	4,79	4,27
Netto lasten	74,32	74,83	74,31
Investeringsuitgaven			
Bruto investeringen	24,80	28,00	28,20
Subsidies/bijdragen	10,30	9,70	10,70
Netto investeringen	14,50	18,30	17,50

Tabel: Financiën programma Watersystemen (alle bedragen x € 1 miljoen)

Toelichting lasten en baten

De bruto lasten voor dit programma zijn € 457.000 hoger dan begroot. Er is sprake van de volgende voordelen:

- De kosten van elektriciteit zullen naar verwachting € 485.000 lager uitvallen als gevolg van het droge jaar.
- De kapitaallasten zijn ruim € 200.000 voordelig vanwege een rentevoordeel.

Hier tegenover staan de volgende nadelen:

- De kosten voor Facilitair & ICT zijn € 800.000 hoger vanwege de cloudsoftware als gevolg van uitstel van de implementatie van het nieuwe financieel systeem en voor ICT ontwikkelingen in het algemeen (beide toegelicht in paragraaf 3.2: 54% betreft het programma Watersystemen).
- De post advies en beleidsondersteuning is met € 230.000 verhoogd ten behoeve van diverse projecten waarvoor specialistische ondersteuning benodigd was, waaronder de bijdrage aan de Gebiedsontwikkeling Zuidwestelijke Delta 2026, de Kaderrichtlijn Water-ambassadeur, de beleidsrijke wijziging van de gezamenlijke waterschapsverordening en de participatieaanpak voor de waterschapsverordening.
- De kosten voor personeelsbeleid en -beheer zijn € 200.000 hoger vanwege een uitbreiding van de formatie en benodigde inleen.

De verwachte opbrengsten zijn € 450.000 hoger dan begroot, vanwege:

- Een extra ontvangen subsidie uit de specifieke subsidieregeling binnen het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW), gericht op het versnellen (“impuls”) van watermaatregelen in het agrarisch gebied.
- Extra ontvangen subsidies in het kader van extra capaciteit MOK, een financiële bijdrage van de provincie die via een maatwerkovereenkomst (MOK) beschikbaar wordt gesteld voor inzet van middelen voor uitvoering en capaciteit voor specifieke water- en bodemopgaven.
- Financiële bijdragen in het kader van internationale samenwerking.

Toelichting investeringsuitgaven

De netto investeringsuitgaven voor het programma Watersystemen zullen naar verwachting € 3 miljoen lager uitvallen. Het omgevingsproces voor het project ‘Realiseren ecologische verbindingszone Wildertse Arm’ heeft meer tijd gevraagd doordat wensen vanuit de omgeving in het plan zijn verwerkt. Daarnaast verschuift een deel van de subsidiabele uitvoeringswerkzaamheden, onder meer als gevolg van mitigerende maatregelen voor flora en fauna, door naar 2027. De einddatum van het project wijzigt niet. Binnen het project ‘Uitvoering gebiedsinrichting Cruijslandse Kreken (fase 2)’ is er sprake van een aanbestedingsvoordeel, waardoor zowel de totale projectuitgaven als -bijdragen in 2026 lager uitvallen. Het programma bevat momenteel relatief veel kleinschalige projecten die, ondanks hun beperkte omvang, relatief veel voorbereidingstijd vragen.

Thema’s

Evaluatie samenwerking maaibestek en vervolgstappen

Op 22 april 2026 en 8 juni 2026 is de samenwerking met de gemeenten in het gezamenlijke maaibestek tussentijds geëvalueerd. Daarbij kwamen onduidelijke wederzijdse verwachtingen over toezicht, datalevering, aanbesteding en de wijze van uitvoering aan de orde. Dit had namelijk gezorgd voor spanning op de uitvoering.

Met het oog op de voorbereiding van een nieuw maaibestek hebben alle samenwerkende partijen op 8 juni 2026 een intentie uitgesproken om wel of geen vervolg te geven aan deze samenwerking. Een aantal gemeenten overweegt het onderhoud in eigen beheer te nemen of zelf te organiseren omdat zij koppelkansen zien met andere beheeropgaven binnen de openbare ruimte. Ook binnen onze eigen organisatie wordt verkend of zelfstandig aanbesteden voordelen biedt. Op dit moment zijn er vanwege de complexiteit en de bestuurlijke overeenkomst gesprekken gaande tussen Waterschap Brabantse Delta en de samenwerkende partijen op zowel bestuurlijk als ambtelijk niveau. Uiterlijk 1 oktober 2026 zal er een definitieve keuze over de richting van samenwerken besloten worden.

Daarnaast is specifiek aandacht besteed aan het steeds meer ecologisch maaien en de gezamenlijke ambities op dit vlak. Aanpassing van het maaibestek en de wijze van uitvoering leidt naar verwachting tot extra kosten. Het gaat dan onder meer om kosten voor het aanpassen van het maaibestek en vergoedingen aan perceeleigenaren vanwege de ontvangstplicht, bijvoorbeeld op locaties die liggen tegenover particuliere percelen waar deponeren van maaisel niet mogelijk is.

Gezond water

In 2026 werkt het waterschap met gebiedspartners in Vlaanderen en Nederland aan het verder verbeteren van de waterkwaliteit in het beheergebied. Dat doen we door de uitvoering van geplande KRW-projecten (maatregelen uit het WBP 2022-2027), de voorbereidingen voor het nieuwe Waterbeheerprogramma 2028-2033 (WBP) en levering van informatie aan het Waterkwaliteitsportaal voor de ontwerp-stroomgebiedsbeheerplannen Maas en Schelde.

In het WBP zijn de KRW-maatregelen, die het waterschap aan de Europese Commissie rapporteert, een verplicht onderdeel. Het advies voor de technisch geactualiseerde KRW-doelen voor 2028-2033 is overgenomen door de provincie Noord-Brabant. Deze doelen zullen onderdeel uitmaken van het ontwerp Regionaal Waterprogramma 2028-2033 van de Provincie Noord-Brabant.

Op 13 mei 2026 heeft het algemeen bestuur het ontwerp **KRW-maatregelenpakket 2028-2033** vastgesteld onder voorbehoud van correcties die in het proces van opstellen van het ontwerp-WBP kunnen worden doorgevoerd.

In 2025 werd het **KRW-impulspakket** vastgesteld. Die maatregelen voeren we samen uit met de Provincie Noord-Brabant en Brabantse waterschappen:

De inzet van onze KRW-ambassadeur voor de **gemeenten** verschuift van inspireren naar afspraken borgen. Voor het agenderen zijn alle gemeenten bezocht en gestimuleerd om KRW onder de aandacht te brengen van de nieuwe bestuurders. De aandacht richt zich nu op het ondersteunen van gemeenten bij het opstellen van KRW-actieplannen en het vastleggen van samenwerkingsafspraken bijeenkomsten.

Binnen de KRW-Impuls gaat speciale aandacht uit naar **probleemstoffen en microverontreinigingen** in samenwerking met gemeenten, bedrijven en de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant. De invloed van deze stoffen op de oppervlaktewaterkwaliteit wordt conform planning in beeld gebracht. Op basis van de resultaten worden gebiedssessies georganiseerd om samen met gemeenten, de OMWB en interne experts handelingsperspectieven te bepalen. Waar nodig worden via vergunningverlening, toezicht en handhaving maatregelen getroffen op mogelijke bronnen.

In het kader van **vergunningverlening** stonden dit jaar zeven vergunningen op de planning om geactualiseerd te worden door VTH, waarbij ook de KRW meegenomen wordt. Dit zijn complexe en langlopende herzieningstrajecten waarbij de bedrijven veel gegevens moeten aanleveren. Inmiddels zijn drie herzieningen in een vergevorderd stadium. We voorzien er in totaal zes te hebben geactualiseerd aan het eind van 2026. Eén bedrijf heeft in goed overleg afgesproken dat zij de vergunningsaanvraag eind 2026/begin 2027 indienen. Deze wordt in 2026 dus niet meer afgerond.

Binnen de KRW-Impuls is afgesproken dat VTH erfemissies van gewasbeschermingsmiddelen vanaf spoelplaatsen controleert. Inmiddels zijn 221 van de 400 agrariërs bezocht. De verwachting is dat het volledige aantal medio 2027 wordt bereikt. Aanvullend op de uitgevoerde controles is in 2026 één last onder dwangsom opgelegd omdat een noodzakelijke maatregel om afstroom van gewasbeschermingsmiddelen te voorkomen niet tijdig is gerealiseerd.

In de agrarische sector voeren we de **stimuleringsmaatregelen** uit met aandacht voor de nutriëntverontreinigde aandachtsgebieden (Nitraatactieprogramma).

In het kader van **'meten is weten**' zijn metingen uitgebreid naar bijvoorbeeld de kwaliteit van de waterbodems in alle KRW-waterlichamen. Ook besteden we meer aandacht aan het inzicht krijgen van de effecten van waterkwaliteitsmaatregelen. Op dit moment wordt gewerkt aan het monitoringsplan voor de Brede Screening, die om de 6 jaar wordt uitgevoerd en waarvoor er in 2027 weer metingen zullen plaatsvinden. In deze Brede screening worden gewasbeschermingsmiddelen en nieuwe en opkomende stoffen meegenomen.

In het Joint Fact Finding proces met de **Vlaamse partners** brengen we de resterende KRW-opgave in beeld voor de beken in het grensgebied en werken we samen aan maatregelen. Hierbij kaarten we ook de problematiek van normverschillen aan. Daarnaast is de samenwerking met Vlaamse en landelijke partners voortgezet en zijn relevante KRW-knelpunten geagendeerd in de daarvoor bestemde bestuurlijke overleggen.

De realisatie van de KRW-doelen kent diverse **risico's.** De invloed van het waterschap op maatregelen in Vlaanderen is beperkt, terwijl het behalen van de biologische doelen sterk afhankelijk is van een complex samenspel van ecologische sleutelfactoren. Het kunnen beschikken over voldoende grond voor de uitvoering van KRW-maatregelen blijft een kritische factor. Het als laatste middel inzetten van meer dwingend instrumentarium zal op termijn zeker bijdragen, maar hiervoor zijn ook proceduretijden nodig. Tot slot kan spanning ontstaan tussen de benodigde inzet voor de middellange termijn ambitie van klimaatbestendige en weerbare waterlandschappen en het behalen van de korte termijn KRW-doelen.

In 2026 is verdere uitvoering gegeven aan de activiteiten uit het actieplan **Biodiversiteit** passend binnen het programma Watersystemen. Naast kleine uitvoeringsmaatregelen, voeren we ook inventarisatiewerkzaamheden uit die leiden tot aanvullende uitvoeringsmaatregelen. Daarnaast wordt bekeken wat de impact is van de natuurherstelverordening op het actieplan biodiversiteit.

Water in balans

In het kader van slim regionaal waterbeheer is gewerkt aan de voorbereiding van een subsidieaanvraag voor de automatisering van tien inlaten. De uitvoering staat gepland voor 2027. Daarnaast zijn de voorbereidingen gestart voor de projecten Water tussen Wal en Schelde en Optimalisatie zoetwatersituatie PAN-polders (Prinslandse, Auvergne- en Nieuw-Vossemeerpolders). Ook is verder gewerkt aan het onderzoek naar de verdeling van zoet en zout grondwater in de ondergrond. De resultaten hiervan worden in 2027 verwacht.

Binnen het Deltaplan Hoge Zandgronden (DHZ) zijn in 2026 belangrijke stappen gezet om het watersysteem op de hoge zandgronden klimaatbestendiger te maken. Een belangrijke mijlpaal was het opstellen van de 75%-versie van het werkprogramma voor DHZ fase 3. Hiermee is een belangrijke bouwsteen ontwikkeld voor de verdere uitvoering van de gebiedsgerichte aanpak op de hoge zandgronden. In het werkprogramma zijn de ervaringen uit eerdere fasen vertaald naar een integraal pakket van maatregelen dat bijdraagt aan de doelen van zowel DHZ als de Brabantse Droogteagenda. Daarbij ligt de nadruk op waterconservering, beek- en kreekherstel, herstel van natte natuurparels, waterrobuuste ecologische verbindingszones en het vergroten van de sponswerking van het watersysteem. Daarnaast zijn de mogelijkheden verkend om nieuwe maatregelen, zoals effluenthergebruik en actieve grondwateraanvulling, een plek te geven binnen de toekomstige uitvoering van fase 3.

Ook binnen de Brabantse Droogteagenda zijn in 2026 belangrijke resultaten geboekt. Voor de drie speerpunten waterconservering in de haarvaten, bosrevitalisering en effluenthergebruik zijn vervolgstappen uitgewerkt richting uitvoering. Daarbij zijn bouwstenen ontwikkeld voor nieuw beregeningsbeleid, inclusief de toepassing van Bedrijfsbodemwaterplannen. Daarnaast is gewerkt aan beleid voor actieve grondwateraanvulling, een Brabantbreed droogteprotocol en afspraken rondom de aanpak van natschade. Hiermee is verdere invulling gegeven aan de ambitie om Brabant weerbaarder te maken tegen langdurige perioden van droogte en extremere klimaatomstandigheden.

In 2026 zijn tevens meerdere praktijkgerichte verkenningen en samenwerkingsinitiatieven uitgevoerd rondom effluenthergebruik. Deze hebben geleid tot meer inzicht in de technische mogelijkheden, waterkwaliteit, governance-vraagstukken en de voorwaarden waaronder gezuiverd afvalwater kan bijdragen aan de regionale zoetwateropgave. De opgedane kennis is benut bij de verdere uitwerking van de Visie Zoetwater, de Brabantse Droogteagenda en de voorbereiding van DHZ fase 3. Hierdoor ontstaat een beter beeld van de locaties en omstandigheden waar effluenthergebruik daadwerkelijk systeemwaarde kan toevoegen aan de beschikbaarheid van zoet water.

Afbeelding: De droogte in beeld

Klimaatbestendige regio

Het waterschap werkt samen met overheden, inwoners en bedrijven aan een klimaatbestendige inrichting van Midden- en West-Brabant. Daarbij staan een toekomstbestendig water- en bodemsysteem en een goede inpassing van water in ruimtelijke ontwikkelingen centraal.

In 2025 is voor het principe "**Water en Bodem Sturend**" een ruimtelijke vertaling gemaakt. In 2026 is verdere uitvoering hieraan gegeven door vertaling van dit handelingsperspectief naar maatregelen en bijbehorende strategie voor opname in het nieuwe Waterbeheerprogramma.

In het kader van stimuleringsregelingen krijgen initiatieven op het gebied van klimaatadaptatie en klimaatbestendige ruimtelijke ontwikkeling een impuls. Inmiddels zijn de eerste subsidies verleend. In het derde kwartaal van 2026 volgt een tussentijdse evaluatie.

Voor 2026 staat het opstellen van de **systeemvisie Zeekleipolders** (vanuit de Regionale InvesteringsAgenda van de Stedelijke Regio West-Brabant) op de agenda. Dit geeft inzicht in hoe een klimaatrobuuste, plantbased polder eruit zou kunnen zien. Dit gaat naar verwachting een regionaal programma opleveren als bouwsteen voor het volgende Waterbeheerprogramma. De verwachting is dat de systeemvisie begin 2027 in de Stedelijke Regio West-Brabant wordt vastgesteld. Daarnaast doorlopen we binnen het waterschap het project **'polder 2.0'**, dat een bouwsteen vormt voor de systeemvisie Zeekleipolders met een link naar afspraken vanuit de Zuidwestelijke Delta. Monitoring van de waterkwantiteit zal resulteren in vergroting van inzicht in het (toekomstig) functioneren van het watersysteem. Dit vormt een belangrijke basis voor de verdere ontwikkeling van polder 2.0.

In 2026 zijn verdere stappen gezet binnen de **Ontwerptafel Powerport Moerdijk**. Deze gaan leiden tot besluitvorming door het Rijk over de aanlanding en allerlei flankerend beleid, ook op het gebied van klimaat en water. De verwachting is dat pas eind 2026 of 2027 de ontwikkelrichting bij Moerdijk duidelijker gaat worden. Ondertussen loopt de uitwerking van het gebiedsperspectief voor het Amergebied door. Daar ligt een relatie met de systeemafweging die in het project Dijkversterking WAD (programma waterveiligheid) gemaakt moet worden rondom het Amergebied in Geertruidenberg.

In 2026 is gestart met het **gebiedsproces Mark en Bovenlopen** (prioritair gebied uit het huidige Waterbeheerprogramma). Er is een procesbegeleider aangesteld die met partijen aan de slag is. De

verwachting is dat niet eerder dan pas eind 2026 afspraken met het gebied gemaakt worden over een bestendige samenwerking in het gebied.

In juni 2026 is het convenant Zundert Floreert verlengd tot 2030. De samenwerking tussen de gebiedspartners (gemeente Zundert, provincie Noord-Brabant, waterschap Brabantse Delta, Coöperatieve Vereniging Treeport Zundert, ZLTO Zundert-Rijsbergen en de Dorpsraden) wordt voortgezet. Ook zijn er vier nieuwe partners aangesloten: Brabants Particulier Grondbezit, Staatsbosbeheer, Brabants Landschap en Natuurmonumenten. Het doel is om samen te werken aan een vitaal buitengebied in Zundert. Wateropgaven spelen een centrale rol in de samenwerking, in de vorm van het programma Water in Balans.

Samen met gebiedspartners werkt het waterschap in vijf **gebiedsgerichte aanpak (GGA-) processen** rondom Natura 2000-gebieden aan het realiseren van groenblauwe opgaven en perspectief voor de landbouw. In 2026 gaan de eerste projecten van start die met middelen uit de **Aanpak Landelijk Gebied (ALG)** worden gefinancierd. Ook buiten de Natura 2000-gebieden maakt het waterschap gebruik van de ALG-middelen voor maatregelen die bijdragen aan een betere waterkwaliteit en het vasthouden van water. In juni 2026 verscheen de Kamerbrief ‘Weer ruimte voor boer, natuur en bouw: maatregelpakket voor landbouw, natuur en stikstof’. De precieze gevolgen van dit maatregelpakket voor de GGA-gebiedsprocessen en voor het waterschap zijn op dit moment nog niet te duiden. Het maatregelpakket bevat verschillende beleidsvoornemens die nog nadere uitwerking vragen. Het waterschap volgt de ontwikkelingen daarom nauwgezet.

Afbeelding: Project Markdal

5.5 PROGRAMMA KLIMAAT EN DUURZAAMHEID

Doel

Waterschap Brabantse Delta neemt haar verantwoordelijkheid voor een duurzame toekomst. Wij dragen bij aan een regio die klimaatbestendig, klimaatneutraal, circulair en rijk aan biodiversiteit is, zodat ook na 2050 iedereen veilig, gezond en prettig kan wonen, werken en recreëren in West- en Midden-Brabant.

Afbeelding 12: Bijdrage duurzame ontwikkelingsdoelstellingen Klimaat en duurzaamheid

Belangrijkste indicatoren

Hieronder worden de belangrijkste indicatoren van het programma weergegeven. Hierbij zijn er geen tussendoelen voor 2026 opgesteld, omdat de indicatoren een veel langere termijn hebben. De maatregelen voor 2026 zijn opgenomen in de resultaattabel in bijlage 5.

Einddoel	KPI eind 2026 Burap 2
Duurzaam opdrachtgeverschap	
In 2030 dragen alle inkoopopdrachten en aanbestedingen aantoonbaar bij aan onze duurzaamheidsdoelen, waarbij markt en partners onze ambities kennen en ernaar handelen.	In 2026 positioneren we duurzaam opdrachtgeverschap als standaard werkwijze door ambitiewebben te verankeren in de processen Facilitair en Onderhouden en door de markt via een marktdag actief mee te nemen in onze langjarige duurzaamheidskoers. Deze marktdag Circulariteit heeft op 12 maart 2026 plaatsgevonden.
Klimaatbestendige regio	
In 2050 is ons werkgebied waterrobuust en klimaatbestendig ingericht.	In 2026 scherpen we onze rol als strategische waterpartner in de regio aan, door systeemvisies en gebiedsprocessen en onderzoeksprojecten (zoals Zeekleipolders & Mark en Bovenlopen).
Biodiversiteit	
In 2050 heeft het waterschap een herstelde biodiversiteit.	In 2026 zetten we de ingezette lijn van regie en uitvoering op biodiversiteit voort door het actieplan Biodiversiteit verder uit te voeren en een actieplan invasieve exoten toe te voegen.
Klimaatneutraal	
In 2030 heeft het waterschap een aantoonbare bijdrage geleverd aan de regionale energie- en warmtetransitie.	In 2026 zorgt het waterschap dat de inzet in RES'en zichtbaar is. De Waterenergievisie aquathermie wordt opgesteld en daarmee zet het waterschap een stap naar voren in de warmtetransitie met oog voor de wateropgaven.
Het waterschap streeft naar een klimaatneutrale opgaveketen in 2040.	In 2026 benut het waterschap de landelijke routekaart klimaatneutraliteit van de UvW om de ambitie voor een klimaatneutrale opgaveketen te concretiseren en te verankeren in werkwijzen en besluitvorming richting 2040.
In 2050 benutten we de kracht van natuurlijke systemen voor het	In 2026 actualiseert het waterschap de inzichten rondom veenweiden & broeikasgassen.

reduceren van broeikasgassen in de regio.	
Circulair	
In 2030 gebruikt het waterschap 50% minder primaire grondstoffen met een negatieve milieu-impact of die schaars zijn.	In 2026 zetten we een volgende stap in circulair werken door te inventariseren welke grondstofstromen cruciaal zijn voor het maken van keuzes.
In 2050 is het waterschap en de opgaveketen 100% circulair ingericht.	In 2026 zetten we met de routekaart circulariteit de strategische lijn uit naar een 100% circulair waterschap.

Tabel: Belangrijkste indicatoren Klimaat en Duurzaamheid

Wat kost het?

De activiteiten in dit programma zorgen voor een impuls en strategiebepaling op het gebied van Klimaat & Duurzaamheid bij de uitvoering van onze kerntaken. Deze zijn opgenomen in de programma's Watersystemen, Waterveiligheid & Vaarwegen en Waterketen. De kosten van de activiteiten van dit programma maken integraal onderdeel uit van de geraamde kosten voor de drie bovengenoemde programma's en de bedrijfsvoering van het waterschap. Bovenstaande geldt ook voor de investeringen. Aan dit programma zijn geen directe investeringen gekoppeld.

Thema's

Duurzaam opdrachtgeverschap

Binnen Duurzaam opdrachtgeverschap vertalen we onze duurzaamheidsdoelstellingen door naar onze inkoopopdrachten en aanbestedingen, binnen de bestaande werkprocessen. Voor de realisatie maken we onder andere gebruik van Ambitiewebben, Duurzaam GWW en Duurzaam Assetmanagement.

Klimaatbestendige regio

Het stimuleren van en deelnemen aan strategische ruimtelijke trajecten. Dit kunnen ruimtelijke trajecten van anderen zijn zoals de twee stedelijke regio's, Powerport Moerdijk en de deelname aan Zundert Floreert, of (gebieds)processen die het waterschap zelf initieert op basis van het waterbeheerprogramma (zoals Mark en Bovenlopen). In 2026 ligt het accent op het opstarten van Mark en Bovenlopen, actieve deelname aan Powerport Moerdijk en aan Zundert Floreert.

Het doorontwikkelen van een strategisch onderzoeksprogramma op het vlak van water en ruimte (klimaatadaptatie en Water en Bodem Sturend), die het waterschap strategisch voorbereidt op de vragen van morgen. In 2026 ligt het accent op het onderzoeksproject Fertile Soils van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek binnen het gebied van de SRBT (Stedelijke Regio Breda-Tilburg).

Regie op uitvoering van de verdere doorvertaling Water en Bodem Sturend. In 2026 ligt het accent op het verder uitwerken van de aanpak voor lokale laagten ten behoeve van het nieuwe waterbeheerprogramma en de start van de grondcarrousel in Zundert.

Biodiversiteit

Het Rijk werkt in 2026 en 2027 aan het natuurplan waarin staat hoe de opgaven uit de Europese natuurherstelverordening voor Nederland zullen worden gehaald. Dit biedt kansen om de koers voor biodiversiteit op de eigen assets en samen met partners voor West-Brabant bij te stellen. In 2026

wordt hier een start gemaakt. Indien mogelijk wordt ook voor invasieve exoten de koppeling gemaakt met het Nederlandse Natuurplan. Voor een meer effectieve aanpak van exoten wordt samenwerking gezocht met de Provincie en de Brabantse waterschappen.

Klimaatneutraal

De Unie van waterschappen werkt aan een update van de Strategische Visie Klimaatneutrale waterschappen. Eind 2026 worden de eerste inzichten gedeeld. Deze update is onderdeel van de doorvertaling routekaart klimaatneutraliteit waterschap Brabantse Delta. Ook de scope 3 emissies (opgaveketen) zijn hier onderdeel van.

Circulair

In 2026 loopt binnen de Unie van Waterschappen het traject om de circulaire doelen en bijbehorende indicatoren te actualiseren. Gebleken is dat met de huidige uitdagingen op het gebied van data de voortgang op doelstellingen en indicatoren beperkt betrouwbaar is. De uitkomsten bepalen mede hoe wij onze voortgang kunnen gaan volgen. Parallel werkt het waterschap aan de routekaart Circulariteit met een bijbehorende uitvoeringskaart. De strategische lijn naar een 100% circulair waterschap en opgaveketen. Daarnaast werken we aan de volgende activiteiten:

- Waterkringloop: het aanwezige water optimaal benutten.
- Hergebruik grondstoffen en effluent uit watersystemen en waterketen: inventariseren van mogelijkheden en benutten van kansen.
- Terugwinnen van grondstoffen uit de waterketen: ondersteunen van lopende innovatieve projecten

Afbeelding: Symbolen klimaatadaptatie, klimaatneutraal en circulair

5.6 PROGRAMMA INNOVATIE EN DIGITALE TRANSFORMATIE

Doel

Waterschap Brabantse Delta ontwikkelt zich verder richting een innovatieve en digitaal georiënteerde organisatie. Watertaken worden slimmer, beter en anders uitgevoerd dankzij innovaties, digitale tools en informatie. Hierdoor wordt ook de dienstverlening verhoogd.

Afbeelding: Bijdrage duurzame ontwikkelingsdoelstellingen innovatie en digitale transformatie

Belangrijkste indicatoren

Einddoel	KPI eind 2026 Begroting	KPI eind 2026 Burap 2	Toelichting
Slim en informatiegestuurd			
Volwassenheidsniveau 3 op basis van DM-BOK (datamanagement) is gerealiseerd, conform de vastgestelde roadmap. Eind 2026 wordt hiertoe een volwassenheidsmeting uitgevoerd.	Volwassenheids niveau 3	Volwassenheids niveau 2	Er wordt gewerkt aan kennis van datamanagement via dialoog en trainingen. Met de kennis, het bewustzijn en de uitkomsten van de volwassenheidsmeting zullen acties volgen in 2027 voor groei naar volwassenheidsniveau 3.
Bewustwording			
Eind 2026 heeft elk team een ontwikkelplan (kennis, vaardigheden en competenties) gericht op de toekomstige ontwikkelingen.	100%	100%	Loopt, Columbusmodel workshops, trainingen datageletterdheid en bewustwordingsworkshops worden nadrukkelijk ingezet.
Innovatie			
In het jaarlijkse innovatieoverzicht is zichtbaar dat er initiatieven plaatsvinden binnen minimaal drie van de vier vormen van innovatie: slimmer werken, leren door te experimenteren, vooruitdenken en bijdragen aan grote maatschappelijke opgaven.	Initiatieven binnen minimaal drie van de vier vormen van innovatie.	Initiatieven binnen minimaal drie van de vier vormen van innovatie.	Loopt volgens de in december 2025 vastgestelde innovatiegids. Zichtbaarheid via innovatiewaaier. Zie ook de update in het AB van juli 2026.

Tabel: Belangrijkste indicatoren Innovatie en Digitale Transformatie

Wat kost het?

Bedrijfsvoering	Burap 2-2026	Burap 1-2026	Begroting 2026
Investeringsuitgaven	3,50	3,50	3,50

Tabel: Investeringsuitgaven bedrijfsvoering (alle bedragen x € 1 miljoen)

Thema’s

Afronding programma in 2026

2026 is het afrondende jaar van de ontwikkelopgave Innovatie en Digitale Transformatie. De afgelopen jaren zijn initiatieven aangejaagd die bijdragen aan slimmer, innovatiever en meer digitaal werken. De nadruk ligt dit jaar op het afronden van lopende activiteiten en het borgen van resultaten in de reguliere organisatie. In de jaarrekening 2026 wordt hierover verantwoording afgelegd.

Vanaf 2027 is innovatie en digitale transformatie geen afzonderlijk programma meer. De taken en verantwoordelijkheden zijn dan belegd in de lijnorganisatie. Daarmee verschuift de sturing van het programma naar de reguliere bedrijfsprocessen.

Digitale transformatie

Zoals bekend is het doel van dit programma “de kansen, verwachtingen en mogelijkheden van de toenemende digitalisering inzetten om de blijvende stap te maken naar een digitaal georiënteerde en wendbare organisatie (Digitale Transformatie) waarbij de omgeving centraal staat.” Via de verschillende sporen van het thema Digitale Transformatie zijn initiatieven die bijdragen aan het doel aangejaagd en gestimuleerd bij medewerkers en bestuurders.

De waterschappen werken aan de transitie van het Waterschapshuis en de verdere implementatie van de door de Unie van Waterschappen opgestelde Vaarkaart. Onderwerpen als slimmer en informatiegestuurd werken, strategische personeelsontwikkeling, (ethische) bewustwording en de verantwoorde inzet van kunstmatige intelligentie blijven daarbij onverminderd belangrijk. Inmiddels gaat veel aandacht uit naar uitvoering van de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS), waarin overheden gezamenlijk werken aan een toekomstbestendige digitale overheid. De waterschappen hebben hierbij drie prioriteiten benoemd: digitale weerbaarheid en autonomie, digitaal vakmanschap en cloud. Landelijke interventies op het gebied van standaardisatie, sourcing, inkoopkracht en wetgeving vormen daarbij belangrijke randvoorwaarden. Om de digitale autonomie verder te versterken, hebben de secretaris-directeuren besloten binnen het Waterschapshuis een nieuw thema in te richten dat rechtstreeks aansluit op de doelstellingen van de NDS. Het realiseren van een digitaal weerbare en digitaal autonome organisatie, inclusief de ontwikkeling naar een soevereine cloud, wordt vanaf 2027 ondergebracht in het nieuwe ontwikkelprogramma Weerbaarheid. Voor digitaal vakmanschap wordt in 2026 bepaald hoe dit structureel binnen de organisatie kan worden geborgd.

Een strategisch thema dat in 2026 veel aandacht krijgt is het in governance en processen borgen van datamanagement als basis voor datagedreven werken. Dit is randvoorwaardelijk voor het behalen van onze doelen binnen de waterprogramma’s en vraagt om investering in ontwikkeling van mensen, processen en techniek.

Innovatie

In 2026 wordt verder gewerkt aan een evenwichtige innovatieaanpak, waarin ruimte is voor zowel verkenning en experiment als voor het verbeteren, opschalen en toepassen van kansrijke innovaties in de organisatie. Hiermee wordt invulling gegeven aan de eind 2025 vastgestelde Innovatiegids.

Daarnaast is een gestructureerd innovatieproces ingericht voor ideeën en vraagstukken uit de organisatie. Initiatieven worden beoordeeld en geprioriteerd op hun bijdrage aan de verdere ontwikkeling en vernieuwing van de bedrijfsvoering. Het proces ondersteunt de gehele innovatieketen: van idee en experiment tot opschaling en implementatie, met expliciete afwegingsmomenten om initiatieven waar nodig te beëindigen.

Een belangrijk onderdeel hiervan is de voorbereiding van het Innovatielab op RWZI Nieuwveer. Dit lab biedt een praktijkomgeving waarin innovaties samen met collega's en externe partners kunnen worden ontwikkeld, getest en beoordeeld op hun toegevoegde waarde en toepasbaarheid.

Afbeeldingen: Project Skydike (inspectie van waterkeringen met behulp van drones en kunstmatige intelligentie)